

עץ חרוב צעיר חדש בהר-בוקר

יאיר קדד, חוג כלנית - yair.viner@gmail.com

אבי שמידע, חוג כלנית, המחלקה לאבולוציה ואקולוגיה והמרכז לרציונליות, האוניברסיטה
העברית בירושלים - avi.shmida@gmail.com

תצפית: 16.6.2023

פרסום: 19.6.2023

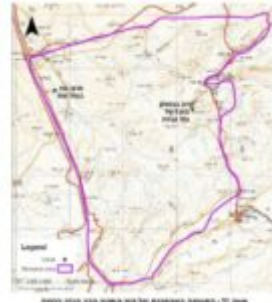
תקציר: "חרוב בוקר" הוא עץ נקבה של חרוב מצוי הגדל בצד כביש 40 בין חוות זית-
במדבר לצומת טללים. והנה בצד הכביש הראשי, מעבר למעקה השולים, צמח לפתע חרוב
צעיר בגודל 1.80 וצולם בתאריך 16.6.2023. מהיכן זרע החרוב ומדוע דווקא כאן צמח
הזרע היחידי של **חרוב מצוי** לאורך כביש 40 מבאר-שבע ועד מצפה רמון!?

=====

[החרוב בואדי אום-חרובה ברכס בוקר. זהו חרוב נקבה עושה פירות הידוע מאז שנות השישים של המאה הקודמת. ניתן לראות את ראש העלווה שלו בנסיעה בכביש 40 קצת לאחר העליה התלולה מ"בקעת נחל בוקר, מצפון לחוות זית-במדבר. צלמה עירית קובצי בהשתלמות רתם 27.10.2017 ©](#)

"חרוב בוקר" הוא עץ נקבה של חרוב מצוי הגדל בצד כביש 40 בין חוות זית-במדבר לצומת טללים ברכס בוקר בנגב הצפוני. הנגב גדל מספר זעום של עצי חרוב, כולם גדלים בנגב הצפוני, מקו מצפה רמון וצפונה. ידועים לנו כיום לא פחות משישה עצי חרוב, אך היחידי שקל לראותו הוא "חרוב בוקר" הגדל ליד כביש 40 מצפון לשדה בוקר. מאז שנות השישים של המאה הקודמת מבקרים אותו חובבי טבע ובכל מרחב הר-בוקר ושיפולי הר-הנגב לא ידוע על חרוב בר נוסף (ראה להלן על חרובים בבוסתני עבר שגילה אשכנזי).

החרוב החדש שנבט וצמח בשולי כביש ארעים ברכס בוקר, צילם י.קדד ©, במרכז מפת החרובים שמצא א.אשכנזי בשיפולי הר-הנגב בבוסתנים עזובים (אשכנזי 2013).

והנה בצד הכביש הראשי מעבר למעקה הברזילי, צמח לפתע חרוב צעיר בגודל 1.80 אשר התגלה על חידנו בתאריך 16.6.2023. מהיכן הגיע הזרע של החרוב ומדוע דווקא כאן הוא הזריע היחידי לאורך כביש 40 מבאר-שבע ועד מצפה רמון?! - ההסבר הכי מתקבל על "הדעת הרציונלית" הוא כי בהליכה לביקור "חרוב בוקר" הנמצא 200 מטר מזרחית לכאן בשולי ואדי אום חרובה, אחד המטיילים שמת זרעי חרוב מצמח האם, ואלה נבטו בצד הדרך ואחד מהם הצליח לגדול לעץ צעיר(ראה תמונה). כותב שורות אלה היה נוהג לעזור את האוטובוס בנקודה בה צמח זריע החרוב החדש ולקחת קבוצות מטיילים לעבר חרוב בוקר. האם העץ הצעיר החדש הוא נקבה או זכר? נצפה לסתיו בו חלה הפריחה ואנו מקווים כי אחד מקוראי כתבה זו יזכה לגלות את הזוויג של ה"צעיר שבחבורה".

לחובבי הטבע המחפשים מציאות, אנו מוסרים להל"ן את אתרי עצי החרוב בנגב(שמידע א ופולק ג 2016), בתקווה שתגלו נוספים:

- חרוב בוקר, והצעיר החדש "חרוב זריע בוקר".
- חרוב נחל דרס (מימי רון 2016)
- חרוב "גב החרוב" בין נחל חצץ לנחל שועלים במדרונות מכתש גדול.
- חרוב י.קדד ברכס הרחמה (ראה תמונות)
- חרוב הר-חמרן (אשכנזי 2013)
- חרוב נחל עזוז (אשכנזי 2013)
- חרוב נחל עבדת עליון (אשכנזי 2013). שלושת החרובים האחרונים הם כנראה שתולים, שרידי בוסתני עבר.

עץ חרוב מצוי *Ceratonia siliqua* אשר התגלה בשנת 2019 ברכס הרחמה דרומית למאבי שדה. העץ נוטה למות, רוב ענפיו יבשים, גדל בתחתית מדרון יבש בחברת נואית קוצנית, לענת המדבר ושמשון הנגב ברום 565 מטר. צילם י.קדד ©

ספרות

אשכנזי א 2013 שרידות עצי פרי בבוסתנים בדווים נטושים בהר הנגב המרכזי והשפעת הגורמים הגיאולוגיים, הגיאוגרפיים והאנתרופולוגיים עליה. דוקטורט לפילוסופיה, הפקולטה לחקלאות, האוניברסיטה העברית בירושלים.

רון מ 2016 החרוב *Ceratonia siliqua* בנחל דרס בנגב חי ופורח, חדשות בוטניות, כתב-עת "כלנית" מספר 3.

שמידע א ופולק ג 2016 סיכום השתלמות כלנית בצפון הנגב ב-26-27.10.2016. כלנית 3 [/http://www.kalanit.org.il/hishtalmut-26-7-2016](http://www.kalanit.org.il/hishtalmut-26-7-2016)

=====

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

לציטוט: קדד י ושמידע א 2023 עץ חרוב צעיר חדש בהר-בוקר. כתב-עת כלנית 9.

=====

